

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA MAGLAJ
OPĆINSKI NAČELNIK

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA – DOBOJ CANTON
MAGLAJ MUNICIPALITY
MAYOR

Broj: 07-44-1- 781 /18
Datum: 12.04.2018. godine

INFORMACIJA
o stepenu rizika od prirodnih i drugih nesreća sa analizom provedbe Programa razvoja
zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na
području općine Maglaj

Maglaj, april/travanj 2018. godine

I UVOD

Sistem zaštite i spašavanja organizira se i provodi radi zaštite i spašavanja ljudi materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. To znači da razlog za izgradnju tog sistema predstavljaju te nesreće. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 39/03, 22/04 i 43/10) je sve nesreće razvrstao u tri vrste ili grupe:

- **prirodne nesreće** – ovim nesrećama su uzrok prirodne pojave na koje čovjek svojim aktivnostima ne može utjecati na sprječavanju njihovog nastanka niti može utjecati na njihov prestanak,
- **tehničko-tehnološke nesreće** – ove nesreće nastaju kao rezultat obavljanja nekih djelatnosti koje su po svojoj prirodi opasne. Čovjek može svojim aktivnostima utjecati da ne dođe do nesreće, spriječiti njezino nastajanje ili ograničiti njezino djelovanje. One nastaju usljed nemara i nepažnje pri čemu se izgubi kontrola nekog tehničko-tehnološkog procesa što može ugroziti živote i zdravlje ljudi i materijalna dobra.
- **druge nesreće većih razmjera** – ove nesreće obično nastaju ljudskom aktivnošću koje se mogu spriječiti pažljivim odgovornim radom i može se utjecati na njezino blaže djelovanje.

Najčešće prirodne i druge nesreće koje ugrožavaju živote i zdravlje ljudi i nanose štetu na materijalnim dobrima i okolišu, a koje su do sada registrirane na području općine Maglaj su: šumski požari i požari na stambenim i drugim objektima, olujno nevrijeme praćeno tučom, vjetrovi razornog intenziteta, sniježne oluje, kiše jakog intenziteta i kratkog trajanja koje uzrokuju bujične poplave, poplave u zahvatu vodotoka, klizanje tla, odroni zemljišta, suša, rani i kasni mrazevi, nesreće koje nastaju usljed aktivacije neeksplozivnih ubojnih sredstava, potencijalnu opasnost predstavljaju i potresi.

II RIZICI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

1. Požari

Požar je nekontrolirano gorenje pri čemu nastaje materijalna šteta i ugroženi su ljudski životi. Općina Maglaj je ugrožena pojavom velikog broja manjih požara u naseljenim mjestima i industrijskim objektima, te požara na poljoprivrednim i šumskim površinama. Požari koji izbijaju na poljoprivrednom i šumskom zemljištu, po našem iskustvu, javljaju se u vremenskom periodu proljeće-ljeto. Uglavnom nastaju kao posljedica neodgovornog i nepažljivog djelovanja čovjeka, a rizik se povećava u sušnom periodu.

Odgovornost za sprječavanje i gašenje požara podjeljena je između općinskih i kantonalnih, te pravnih i fizičkih lica. Teret preventivne, a naročito operativne zaštite od požara neravnomjerno je raspoređen i uglavnom je u izvedbenom i operativnom smislu oslonjen na općinu Maglaj, koja te poslove realizira preko PVJ Maglaj.

Služba civilne zaštite Maglaj svake godine prije započinjanja radova u poljoprivredi uputi preko naše web stranice i RTV Maglaj Apel-Upozorenje o ponašanju građanstva prilikom spaljivanja korova i boravka u prirodi, nešto kao pravila ponašanja da se ne izazove požar

Procjena rizika od požara je opisana u "Procjeni ugroženosti od požara na teritoriji općine Maglaj" iz 2013. godine. Preventivne i operativne mjere zaštite od požara su opisane u "Planu zaštite od požara na teritoriji općine Maglaj" iz 2016. godine.

2. Klizišta

Klizište je dio padine (strmine) na kojem je zbog poremećaja stabilnosti i pod utjecajem gravitacije došlo do klizanja tla.

Postoji više različitih faktora koji negativno utječu na pojavu aktiviranja klizišta, pojavu odrona i drugih sličnih pojava koje ugrožavaju ljude i materijalna dobra. Generalno gledano i na ovu vrstu nesreće najviše utječe čovjek svojim aktivnostima i odnosom prema svom prirodnom okruženju. Na području općine Maglaj je evidentirano nekoliko stotina manjih, srednjih i velikih klizišta i odrona. Klizišta su zabilježena u svim mjesnim zajednicama uz naselja, na poljoprivrednom zemljištu, uz putne komunikacije, vodotoke i u šumskim područjima i kao takvi predstavljaju realnu opasnost po ljude i imovinu. Nastaju kao posljedica nestručnog zasjecanja zemljišta prilikom izgradnje različitih objekata i putnih komunikacija, šumskih prokresa i stvaranjem goleti, a neki nastaju i zbog naglog podizanja nivoa podzemnih voda što je prirodni uzrok. U većini slučajeva se javljaju na zavodnjenim strminama orijentacije jugoistok-jug-jugozapad.

Postoji potreba da se hitno pristupi planskom uređenju ove oblasti i da se ovi problemi stave pod kontrolu nadležnih organa i institucija.

Najugroženija naselja od djelovanja klizišta su: Bradići, Kosova, Liješnica, Ulišnjak, Misurići, Mladoševica.

U cilju sprječavanja ili ublažavanja posljedica klizišta potrebno bi bilo uraditi sljedeće:

- u suradnji sa Federalnim zavodom za geologiju pokrenuti postupak uspostavljanja katastra klizišta,

- Odlukom o komunalnom redu propisati način i uvjete gradnje građevinskih objekata i putnih komunikacija,

U sklopu dugoročnih mjera prevencije vezanih za aktiviranje i djelovanje klizišta potrebno je poduzeti sljedeće:

- normativno pravno i operativno definirati način uređenja trusnih područja i način uređenja i održavanja izvorišta i vodotoka, naročito u trusnim brdsko-planinskim područjima Općine,

- definirati mjere zabrane sječe stabala ili preoravanja površina u zonama poznatih aktivnih klizišta i u zonama u kojima bi potencijalno moglo doći do aktiviranja klizišta,

- prostorno-planskom dokumentacijom definirati zone privremene ili stalne zabrane gradnje objekata u zonama aktivnih ili potencijalno aktivnih klizišta,

- sistemski kontrolirati i sankcionirati sve pojave koje doprinose aktiviranju klizišta ili koje pojačavaju njihovo štetno djelovanje,

U sklopu programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara smo u Službi civilne zaštite Maglaj uradili evidenciju poznatih klizišta sa pripadajućim elementima kao što su: konture klizišta na katastarskim podlogama, koordinate klizišta, površina, aktivnost, koga i šta ugrožavaju, vrste objekata, procijenjeni broj osoba koje žive u zoni klizišta.

U obilasku terena upozoravamo stanovništvo da ne vrše izgradnju objekata u zonama poznatih i evidentiranih klizišta, a ako to rade čine to na ličnu odgovornost.

3. Poplave

Poplava je prirodna pojava pri kojoj se izlije voda iz rijeke, mora ili jezera i prekrije (poplavi) užu ili širu pojas uz svoje obale. U općini Maglaj postoji opasnost od poplava sa potencijalom katastrofe. Dužina poplavno rizičnih vodotoka na teritoriji naše općine je značajna i njima je ugroženo više stotina stanovnika.

Radi se o bujičastim rijekama Jablanica, Liješnica, Bistrica i druge čije je rješavanje pitanja plavljenja vrlo kompleksno i za posljedicu imaju velike troškove. Najveću opasnost od plavljenja predstavlja rijeka Bosna cijelom dužinom protjecanja kroz općinu Maglaj od Bočinje na desnoj i Bradića na lijevoj strani nizvodno do Kosove.

Najugroženija područja od poplava uz Bosnu su Donja Bočinja, Omerdino Polje Liješnica, grad, Bijela Ploča, dijelovi Bakotića i Krsnog Polja, Moševac i Donji dijelovi Kosove. Svi ovi naseljeni dijelovi su naročito stradali u poplavi 2014. godine.

Bujičnim poplavama su izloženi Novi Šeher, Jablanica, dijelovi Rakovca, Poljice u situacijama kada se velika količina kiše desi u kratkom vremenskom periodu.

Općina u kontinuitetu, srazmjerno mogućnostima budžeta i drugih raspoloživih izvora radi na uređivanju vodotoka, izgradnji obaloutvrda, sanaciji i čišćenju riječnih korita.

Riziko – matrica za općinu Maglaj ne predviđa poplave sa katastrofalnim posljedicama, dok bujičaste poplave su prema istoj vjerovatne, ali sa manjim posljedicama po živote i zdravlje ljudi i njihova materijalna dobra.

U svakodnevnom kontaktu sa građanima pokušavamo pojasniti da ne grade objekte u neposrednoj blizini vodotoka niti u depresijama gdje se nakuplja i zadržava voda poslije kiše ili otapanja snijega.

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015.-2030. ima nekoliko ciljeva I to: smanjiti smrtnost, smanjiti broj osoba zahvaćenih katastrofom, smanjiti direktne ekonomske gubitke, smanjiti štetu na kritičnim infrastrukturnama, poboljšati međusobnu suradnju zemalja u razvoju, povećati dostupnost sistema ranog upozoravanja.

Ovo se može može uraditi kroz javno i privatno ulaganje u prevenciji i smanjenju rizika od katastrofa kroz strukturalne (inžinjerske) i nestrukturalne mjere. Takve mjere su isplative i ključne u spašavanju života, spriječavanju i smanjivanju gubitaka i osiguravanju efikasnog oporavka i sanacije.

4. Mine i NUS

Općina Maglaj je jedna od najugroženijih općina kako u Federaciji BiH tako i u ZE-DO kantonu kada su u pitanju mine i neeksplozirana ubojna sredstva, pri čemu je Služba civilne zaštite stalno uključena u organizaciju i odrađivanje pomenutih poslova, te planom i programom rada svake godine planiraju se aktivnosti na provođenju preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja od mina i NUS-a.

Služba civilne zaštite konstantno od 1996. godine vrši uklanjanje i uništavanje NUS-a kao i pripremu, izradu i kandidovanje projekata prioritnog deminiranja, izviđanja u cilju prikupljanja potrebnih podataka, tehničke obrade te dostave liste prioriteta deminiranja lokacija na općini Maglaj, kao i primopredaju deminiranih lokacija te uvođenje krajnjih korisnika u deminirane posjede.

5. Olujno nevrijeme praćeno tučom

Tuča (grad ili krupa) je najkrupnija vrsta padavina koja nastaje kad se pothlađene kapi vode zahvaćene uzlaznim strujama izdižu i smrznu. Takve smrznute kuglice vode padaju na tlo pri velikim brzinama gdje mogu uzrokovati velike štete, najviše u poljoprivredi.

Ova prirodna nesreća je nepredvidljiva i može zahvatiti cijelo područje općine. Posljednja takva desila se 10.08.2016. godine i pogođeni su bili dijelovi općine u novošeherskom kraju. Protiv ovakve vrste prirodne nesreće nemamo adekvatnu obranu. Najbolji način za rješavanje problematike za ovu prirodnu nesreću je osiguravanje imovine.

6. Olujni vjetar jakog intenziteta

Vjetar je strujanje zraka koje nastaje usljed nejednakosti tlaka u atmosferi zbog meteoroloških mjena. Što je razlika u tlaku veća to je vjetar intenzivniji.

Olujni vjetar je potencijalna opasnost u svim dijelovima općina Maglaj. Vjetar visokog intenziteta je rijetka pojava, ali se može desiti i nanijeti veliku štetu na stambenim i drugim objektima, na plastenicima, na infrastrukturnim objektima (drveće koje padne na putnu komunikaciju, elektro mrežu i sl.).

Posljednji ovakav slučaj se desio 11.-12. 12.2017. godine kada je olujni vjetar zahvatio cijelo područje općine Maglaj. Procjena brzine vjetra kod nas je cca. 100km/h.

Protiv ovakve prirodne nesreće nemamo adekvatnu zaštitu.

7. Kasni mraz

Mraz je oborina koja nastaje kada se vlaga iz vodenom parom zasićenog zraka kristalizira (desublimira) na čvrstim površinama čija je temperatura niža od temperature smrzavanja vode (0°C). Pojava mraza je normalna u zimskim uvjetima, ali ako se on desi u vrijeme vegetacije bilaka u proljeće može nanijeti veliku štetu na poljoprivrednim kulturama. Ovo nam se gotovo redovno dešava.

Protiv ove pojave postoje metode koje koriste poljoprivrednici (paljenje slame i sijena u voćnjacima, orošivanje voćnjaka i sl.).

8. Suša

Suša je kratkotrajni manjak vode u razdoblju od nekoliko sedmica u površinskom sloju tla, koji se događa u kritično vrijeme za razvoj biljaka (Agronomska suša). Kod nas se najčešće događa u ljeto i jesen u vrijeme dozrijevanja poljoprivrednih kultura i najviše pogađa poljoprivredne proizvođače.

S obzirom na klimatske promjene i pojavu ekstrema, za očekivati je da će se javljati sve češće.

Jedini način preovladavanja ovog problema je navodnjavanje poljoprivrednih površina.

9. Potresi

Potresi su iznenadna i kratkotrajna vibracija tla uzrokovana urušavanjem stijena, aktiviranjem vulkana ili nekim drugim procesima u litosferi.

Teritorija općine Maglaj spada u seizmički relativno aktivnu zonu. Na našoj teritoriji se nije desio potres razornog djelovanja, ali se ni to nemože isključiti kao mogućnost. Nemamo adekvatan odgovor na ovu prirodnu pojavu, ali se može raditi na preventivi u smislu primjenjivanja dobrih iskustava u izgradnji objekata u zemljama koje se nalaze u zonama čestog intenzivnog dešavanja potresa.

10. Epidemije i epizotije

Epidemija je iznenadno povećanje slučajeva neke zarazne bolesti u ljudskoj populaciji u određenom prostoru, koje bitno prerasta očekivani broj slučajeva u istoj populaciji.

Najpoznatija epidemija koja se periodično javlja kod ljudi je gripa (influenca) koja se obično javlja u zimskim mjesecima.

Epizotija je pojava masovne zaraze kod životinja.

Epidemije i epizotije se mogu pojaviti i nakon djelovanja neke druge nesreće kao što su poplave, potresi, onečišćavanja vode i hrane i sl.

Takve slučajeve, srećom, nismo imali ni 2014. godine, a za ovu vrstu nesreće su zaduženi Dom zdravlja Maglaj i Veterinarska stanica Maglaj

DOSTAVLJENO:

1. Općinsko vijeće
2. a/a

OBRAĐIVAČ:

Nijaz Delić

KONTROLOR:

Anto Maglica

OPĆINSKI NAČELNIK

Mirsad Mahmutagić